

Eesti Saarte Kogu hariduse seadusandluse töörühma protokoll

Toimumise aeg: 26.08.2019

Toimumise koht: Manija seltsimaja

Koosoleku alguse kellaaeg: 12:00

Koosoleku lõppemise kellaaeg: 14:10

Osalejad: Mark Soosaar (seadusandluse töörühma esimees, Manija), Riina Kaljulaid (ESK esimees, Ruhnu), Rein Lember (Abruca), Svea Aavik ja Ülle Tamm (Manija), Erik Söderberg, Juhan Bernadt ja Jana Stahl (Pakri s-d), Terje Lilleoks (Prangli), Kaarel Lauk (Ruhnu), Ege ja Gert Kanarbik (Vormsi), Ago Laos (Kihnu), Rita Koppel (Osmussaar), Siim Avi (Piiressaar), Kadri Kask (Muhu).

Külalised: Jaak Aab (Rahandusministeerium, riigihalduse minister), Risto Kask (Rahandusministeerium, riigihaldusministri nõunik), Kaia Sarnet (Rahandusministeerium, regionaalvaldkonna asekancler), Riina Nurmsaar (Rahandusministeerium, Euroopa territoriaalse koostöö talitluse nõunik), Leelo Kukk (Keskkonnaameti peadirektori asetäitja), Kaidi Silm (Keskkonnaamet, maahoolduse büroo juhataja), Kaidi Jakobson (Maaeluministeerium, põllumajanduskeskkonna büroo peaspetsialist), Kaja Lotman (Keskkonnaamet, looduskaitseosakonna nõunik), Aleksei Lotman (Eestimaa Looduse Fond, mereprogrammi juht, põllumajandus- ja keskkonnaekspert), Annely Akkermann (Riigikogu liige, Keskkonnakomisjoni liige), Peeter Ernits (Riigikogu liige ning zoloog ja ajakirjanik), Riinu Rannap (Tartu Ülikooli zooloogia osakonna teadur), Silvi Paluoja (ajalehe „Pärnumaa Postimees“ ajakirjanik).

Koosoleku käik:

Koosoleku avab Mark Soosaar filmi, mis on Kihnu koolis kasutusel linnuaabitsana. Seejärel antakse sõna riigihalduse minister Jaak Aabile, kes meenutab ESK üldkogu Pranglil ja selgitab riigihaldusministri tegevusvaldkondi ja toob paralleele endise nimega regionaalvaldkonna ministri tööst. Riigihaldusminister ja tema meeskond töötavad Rahandusministeeriumi juures. Jaak Aab ütles, et on kavas kokku kutsuda septembris väikesaarte komisjon, mida pole uues koosseisus veel kokku kutsutud. Minister teeb ettepaneku, et täna välja toodud probleemid saaksid edastatud talle selleks, et väikesaarte komisjoni koosolekule eelnevalt oleks võimalik neid läbi arutada ja anda komisjoni liikmetele juba ametlik vastus.

Mark Soosaar teeb väikese sissejuhatuse teemasse „Eesti loodus ja loomad (loomapidamine)“ ning annab ülevaate koosoleku korraldusest. Ta toob välja soovi muuta Püsiasiutusega Väikesaarte Seadus Saarte Seaduseks. Riigi ja kogukondade abiga saab taastada aastaringse loomapidamise. Seejärel lühike ülevaade Manija probleemidest ning, et Manija kaitsekorralduskava ja -eeskiri on vananenud ja pärit aastast 2006.

Kitsaskohtade väljatoomine saarte loomapidamises. Saarte esindajad annavad lühiülevaate tähestikulises järjekorras:

- Abruca saarevaht Rein Lember

Loomapidamiseta on mõeldamatu poollooduslike rohu- ja karjamaade hooldamine. Ülevedu on liiga kallis. Rohumaade niitmise, hooldamise ja karjatamise juures toon näiteks, et Abrukal erinevalt

Manijast piisab 20 cm, et rannaniidu alad oleks vee all. Saarevahi ametikoht peaks olema riiklik ametikoht ja oluline on nende jätkuv koolitamine.

- Kihnu loomapidaja Ago Laos

Kitsaskohaks on loomade transport mandrile. Tuleks välja töötada meede väikeloomapidamise toetuseks. Täna on loomapidamine ainult missioonitundest ja vähetulus.

Annely Akkermann (Kihnust) kommenteerib, et loomade realiseerimise hind on väga madal. Kihnul proovitakse saada toetust väiketapamajale. Ehk on võimalik muuta toiduseadust, mis jäi eelmisel Riigikogu koosseisul vastu võtmata ja oleks soov, et see muudatus vastu võetaks.

- Turismitalu- ja loomapidaja Ülle Tamm Manijalt

Vabu maid, mida karjatada on, kuid pole võimalik hooldada maid, mida sooviksime, sest maaomanik ei anna luba, sest maaomandon püha. Tapamajad ei huvitu loomadest ja realiseerimishind on madal ning selle juures tuleks juurde maksta. Sooviks, et looma võiks kohapeal realiseerida seaduse kohaselt: hinge võtta ja pakkuda toiduks turistile. Puudub toimiv seaduslik raamistik, et saaks elada normaalset maaelu ja loomi pidada. Tuleks koolitada lihunikke, kes oskaks loomi hukata, et kohalik elanik saaks liha tarbida. Varemalt olid maal „usalduslihunikud”.

Mark Soosaar lisab, et maa ostueesõigus võiks olla püsielanikul tingimusel, et nad täidavad kaitsekorralduskava eesmäärke.

- Muhu Liha Tulundusühistu eestvedaja Kadri Kask

LIFE projekt ja elu taastamine alvaritel tulemuseks on 800 ha karjamaid ja suurel hulgal loomi.

Tapamajad ei võta loomi vastu ja neid tuleb transportida Türgi, Hollandisse ja Saksamaale. Loodi Muhu Liha Tulundusühistu Muhu loomapidajate ja jahimeeste poolt. Projekt enda tapamaja jaoks on antud PRIA investeerimisvooru ja ootame vastust. Samuti loodame, et toiduseaduse muudatus viiakse ellu. Loodud on juba võimalus liha seaduslikult kohapeal töödelda ja tooteid poes ja restoranidele pakkuda. Oleme palunud loomapidajaid loomi mitte mujale müüa, vaid meie tulundusühistule.

- Osmussaare saarevaht Rita Koppel

Väikese paadiga loomi mandrile ei saa vedada. Väikelaev Eva tellimine selle jaoks, aga Sell viib juba järgmise aasta eelarvesse miinusesse. Selliselt ei ole võimalik majandada. Meil on põhikarjas 250 lammast ja 50 šoti mägiveist. Sooviks kariloomade arvu piirata võrdselt metsloomaga.

- Pakri muusika- ja tantsupärandi eestvedaja Juhan Bernadt

Hooldatavat ala on 2500 ha ja 400 veist. Probleemiks on loomade transport. Sooviks loomade arvukust piirata kohapeal ja võrdsustada uluki tapmisega. Logistika on ülioluline.

- Prangli saarevanem Terje Lilleoks

Peaks olema võimalus tappa loomi kohapeal. Saarevaht peaks olema riiklik amet ja tal peaks olema suuremad menetlusõigused ja nad peaksid saada vastavat koolitust.

Mark Soosaare lisab, et saarevaht peaks olema kindlasti kõikidel kohalikel omavalitsustel, kelle haldusalas on saari.

- Siim Avi mittetulundusühingust Piirissaare Kultuuriselts.

Probleemiks on saare võsastumine. Sibulapeenrad jäävad sööti. Võiks olla meede sibulakasvatuse kaitseks, sest tegemist on olulise kultuurimaastiku pärandiga. Panin tähele, et notarid eiravad Pühasustusega Väikesaarte Seaduse § 14¹ punkti 4 (Kui kinnistusraamatu kandest nähtub, et kinnisasi on koormatud ostueesõigusega käesoleva paragrahvi tähenduses, saadab notar poolte kumul viie tööpäeva jooksul pärast võõrandamislepingu tõestamist lepingu koopia ostueesõiguse teostamiseks võõrandatava kinnisasja asukohajärgsele kohalikule omavalitsusele.) ja ei saada teadet kohalikule omavalitsusele, kuid teevad seda muinsuskaitseliste objektide puhul näiteks.

- Vormsi loomapidaja Ege Kanarbik

Kohalik loomapidaja ei pääse karjatama kõiki maid, mida sooviks hooldada. RMK enampakkumisel ostetakse saare maid väljast tulijate poolt. Kohalikul võiks olla eelisostuõigus.

- ESK juhatuse esimees ja loomapidaja Ruhnult Riina Kaljulaid

Riina Kaljulaid toob välja neli peamist punkti, mis esile kerkisid koosolekul:

- 1) saarevahti ametikoht Keskkonnaameti haldusalas. Koolitus saarevahtidele. Saarevaht Keskkonnaameti käepikendus saarel.
- 2) Otse tootjalt tarbijale – kohapeal loomaliha realiseerimise võimalus.
- 3) Loomade ülevedu tapamajasse – riik rahastab ülevedu, nii elusloomade kui rümpade puhul.
- 4) Keskkonnaamet vahendaks maaomanike (kes elavad mujal) kontakte loomapidajale, et nad saaksid omavahel kokkuleppele jõuda nende maade hooldamise osas.

Riigihaldusminister Jaak Aab rõhutab uuesti, et ESK saadaks ministriumile ettepaneku, et neid saaks arutada juba väikesaarte komisjonis ministriumis esindajatega.

Mark Soosaar küsimused Leelo Kukele varajase niitmise osas, Manija looduskaitsekorra ja „Kas saarevaht võiks olla Keskkonnaameti käepikenduseks saarel?“, vastab Leelo Kukk järgnevalt:

-Tähtajast varasemal niitmisel vähendatakse PRIA toetust kuni 11%

- Manija looduskaitse-eeskiri ja korralduskava on läbi vaatamisel.
 - Jälgige uute kavade töösse võtmist Keskkonnaametis ning osalege nende loomisel
 - Isikukaitseseadusest lähtuvalt on keeruline vahendada kontakte maaomanike ja loomapidajate vahel
- Minister Jaak Aab lisab, et toetab saarevahtide koolitamise mõtet.
- Rein Lember arvab, et võiks võrdsustada lihaseise tapmise uluki tapmisega ja murda harjunud stereotüüpe.

Mark Soosaar

Jana Stahl

Koosoleku juhataja

Protokollija